

2011. DECEMBER 20. KEDD

1PÉTER 3,1–7

DR. PERES IMRE

A házastársak becsülik meg egymást

^{3,1}Ugyanígy, ti asszonyok, engedelmeskedjetelek férjeteleknek, hogy ha közülük egyesek nem engedelmeskednek az igének, feleségük magaviselete szavak nélkül is nyerje meg őket, ^{3,2}felfigyelve istenfélő és tiszta életetekre. ^{3,3}Ne a külső dísz legyen a ti ékességeitek, ne a hajfonogatás, arany ékszerek felrakása vagy különféle ruhák felöltése, ^{3,4}hanem a szív elrejtett embere a szelíd és csendes lélek el nem múló díszével: ez értékes az Isten előtt. ^{3,5}Egykor a szent asszonyok is, akik az Istenben reménykedtek, így díszítették magukat: engedelmeskedtek férjüknek, ^{3,6}ahogyan Sára engedelmeskedett Ábrahámnak, és urának nevezte őt. Az ő leányai lesztek, ha jót tesztek, és ha nem féltetek semmiféle fenyegetéstől. ^{3,7}És ugyanígy, ti férfiak is, megértően éljetelek együtt feleségeitekkel, mint a gyengébb féllel, adjátok meg nekik a tiszteletet mint örökös társaitoknak is az élet kegyelmében, hogy a ti imádkozásotok ne ütközzék akadályba.

Amit a textusról tudni kell:

- exegetikai megjegyzések
- teológiai összefüggések feltárása

Az egész szakaszban (1-7. v.) az apostol a keresztyén család tagjairól szól, ill. pontosabban a házastársak magatartásáról és egymáshoz való viszonyulásáról, ahogy az a keresztyén egyházban az apostoli és posztapostoli korban kialakult a rendszerezettebb tanításban (tradícióban)¹ és definiálódott bizonyos „házi táblákban“. Különböző aspektusok alapján elemzi a belső életet, és szól olyan lehetőségről is, hogy

a hívő asszonyok saját életvitelükkel és viselkedésükkel megnyerhetik pogány férjeiket a hit számára. Emellett fontosnak tartja az asszonyok engedelmességét a férjeik iránt, és erre egy ószövetségi példát hoz fel: Sára esetét, aki Ábrahámnak mindenben engedelmeskedett. Hasonlóképpen az intelem a keresztyén férfiaknak is szól, akiknek becsben kell tartaniuk feleségeiket, mert egyébként a családi perpatvar miatt imádságaik nem lehetnek hatékonyak.

Exegetikai megjegyzések

1–4. vers

Az apostoli felhívás most a keresztyén nőknek (γυναῖκες) szól.² A nők fontos elemét alkották az ókori családnak. A belső családi helyzet azonban úgy állt fenn, hogy a nők engedelmességgel tartoztak férjeiknek (τοῖς ἰδίῳ ἀνδράσιν). Az engedelmesség kifejezője a ὑποτάσσομαι ige, ill. participiumi alakja. Ez ténylegesen bizonyos alárendelési viszonyt fejez ki, aminek a kettejük kapcsolatában, ill. a keresztyén családban érvényesülnie kell. Az apostol nem tér ki annak tárgyalására, hogy a keresztyének poligámiában élnek-e, vagy monogámiában. Csak feltételezni tudjuk, hogy az apostoli teológia inkább a monogámiát erősítette. A női engedelmességet azonban fontosnak tartja, és erre figyelmeztet is. Azonban aránylag szűkszavú utalásából arra lehet következtetni, hogy a keresztyén nők olyan házasságban élnek, ahol a férfiak „nem engedelmeskednek az igének“ (τινες ἀπειθοῦσιν τῷ λόγῳ), ami valószínűleg azt jelenti, hogy még nem

¹ Heinz-Dietrich WENDLAND, *Ethik des Neuen Testament*, NTD Erg. 4, Göttingen, Vandenhoeck & Ruprecht, 1970, 103.

² Vö. Kol 3,18; Ef 5,22-24; 1Tim 2,9-15; Tit 2,5.

lettek keresztyénekké. Tehát a családok nagy része „vegyes házasság” volt, pogány-keresztyén. Ahogy más apostoli levélből tudjuk, ez nem volt ritka eset a korai egyházban. Sőt, inkább ilyen vegyes családok voltak, mint tiszta keresztyének. Ezért nemcsak a családi béke érdekében, hanem azért is, hogy férjeiket megnyerjék Krisztusnak, olyan magatartást (ἀναστροφή: forgolódás, fellépés, életmód) kell tanúsítaniuk az asszonyoknak, hogy ez lehetővé tegye a férjeik megtérését. Az apostol hangsúlyozza, hogy ne a szavak dominálnak (ἄνου λόγου: szavak nélkül). A szavakkal lehet fárasztani vagy provokálni is. De a csendes étellel meg lehet a másikat szelidíteni, és így Krisztusnak megnyerni. Ha felfigyelnek az asszonyok istenfélő és tiszta életére, életmódjuk vonzóvá teheti számukra nemcsak feleségeiket, hanem főleg Krisztust. Közben a keresztyén nők is a kor emberei voltak, és bizonyára számukra is csábító volt tetszeni férjeiknek (és a társadalomnak) – olyan módon, ahogy az akkor (vagy ma is) szokásban volt: a szép külső megjelenítésével: külső díszek, ruhák, ékszerek, hajfrizurák segítségével. Nem mintha az apostol a keresztyén egyháznak bizonyos módon öltözködési kódexet akarna szabni. Hiszen a keresztyén nőknek sem kell magukat elhanyagolni vagy szándékosan rossz külsőbe, csúnya göncökbe öltözködni. Bizonyára a keresztyén nők is szívesen használtak testápoló kozmetikumokat vagy illatszereket, és örültek, ha szolidan, de szépen nézhettek ki. De a pogány férjeik irányában nem jó túlzásba vinni a külső díszeket, hanem másra fordítsák a figyelmet – a belső értékekre. Ezért szavai szerint ne a külső dísz legyen a nők ékessége, ne a hajfonogatás, arany ékszerek felrakása vagy különféle ruhák felöltése, hanem a szív elrejtett embere a szelíd és csendes lélek el nem múló díszével.³ Itt nagyon szépen kibontakozik az igazi keresztyén érték, amely az apostoli teológiában és etikában nagy hangsúlyt kap: *a szív belső embere*, ill. *a szelíd és csendes lélek*.⁴ A gondolatok, amelyek a külső és belső szépségre, ill. annak különbözőségére vonatkoznak, nem egészen a keresztyén etikából származnak, hiszen megtalálhatók a korabeli zsidó, görög és latin írásokban is.⁵ Viszont azok ilyen jellegű alkalmazása és kifinomítása keresztyén értékrendre és annak követelményrendszerére vall. Ezek az értékek olyan vonzalmat jelenthetnek a keresztyén nőknek, hogy férjeik számára is vonzó, követendő példának számíthatnak. És Isten előtt is nagyon értékesek (πολυτελής).

5–6. vers

A szép díszes ruhákban való járás és a kozmetikumok használata természetes dolog volt a görög-római nőknél, akik vonzó példaképül szolgálhattak nem egy keresztyén nőnek. Az apostol mintha meg akarná ezt a divatorientációt állítani, és példának más nőket állítani, akik nem pogányok voltak, hanem Istenben reménykedtek (ἐλπίζουσαι εἰς θεόν). Nyilvánvaló volt, hogy az apostol az ószövetségi női példákhoz nyúl (a szent asszonyokhoz: ἅγιοι γυναῖκες), ahogy láthatjuk is: Sára a követendő példa, Ábrahám felesége, aki engedelmeskedett férjének, és urának nevezte őt (vö. 1Móz 18,12). Az igazi dísze a hívő asszonyoknak (κοσμέω) tehát az apostol szerint nem a külső cicomázás, hanem a belső istenfélelemből és hívő reménységből eredő alárendelés, ill. engedmesség (ὑποτάσσομαι) a férjeiknek. Az Ószövetséghez és népéhez való kötődés abban is megmutatkozik, hogy a női eszményt az apostol innen meríti, és ehhez csatolja vissza: méltónak és tiszteletteljesnek tartja, ha a közösségeiben levő keresztyén nők Sára leányainak (ἦς τέκνα) tartanak magukat.⁶ Ilyen módon nekik is az ő példáját kell követniük: a férj iránti engedelmeságban, a jó cselekvésben (ἀγαθοποιούσαι) és bátorságban a fenyegetésekkel szemben, amiktől nem kell félniük (φοβούμεναι). Nem tudjuk pontosan, hogy az apostol milyen fenyegetésekre gondolhatott. A görög πτόησις jelenthet nemcsak félelmet vagy ijedséget, hanem megfélemlítést, megrettentést, megrendülést vagy rémületet is. Itt arra lehet következtetni, hogy a hívő keresztyén asszonyok veszélybe (vagy akár egzisztenciális fenyegetettségbe is) kerülhettek hitük miatt akár saját férjeiktől, vagy esetleg a pogány társadalom indulatától.⁷ A szenvedésnek sok fajtája lehetséges, de egytől sem (μηδεῖς) kell visszariadniuk.⁸ Az apostol tehát arra akarja biztatni a keresztyén nőket, hogy a veszélyek miatt ne aggódjanak, és ne féljenek

³ Tagadhatalan, hogy ezekben a szavakban bizonyos olyan tendencia érződik, amely mögött esetleg aszketikus eszmék is húzódnak, amelyek némileg később uralkodtak el az egyházban, ahogy erről pl. Tertulianus is ír kb. 200 körül (*De cultu feminarum*): Norbert BROX, *Der erste Petrusbrief*, EKK XXI, Benzinger-Neukirchener, 1979, 141.

⁴ A szöveg némileg nehézkes, ami arra vallhat, hogy kombinációról lehet szó, és eredetileg egy etikai gyűjteményből származhatott.

⁵ Vö. pl. Eduard G. SELWYN, *The First Epistle of St. Peter*, London-Basingstoke, Macmillan Press, 1974, 434.

⁶ A példaadó ószövetségi személyekhez való kapcsolódás eléggé populáris volt az apostoli teológiában, hiszen erre utal pl. az olyan fontos kategória is, mint amilyen volt „Ábrahám gyermekei” (Jn 8,33; Róma 4,3; 2Kor 11,22; Gal 3,6-7), „az ígért gyermekei Izsák módjára” (Gal 4,28) stb.

⁷ A későbbi században erre nagyon alkalmas példa Perpetua és Felicitas keresztyén nők mártírumsága: vö. pl. PESTHY Mónika, Perpetua és Felicitas szenvedéstörténete, in: *Studia Theologica Debrecinensis* 3 (2010), 57-72.

⁸ Mintha itt egy csendes utalás történe a Példabeszédek könyvében (3,25-26) talált biztatására: „Nem kell félned a hirtelen fölrettenéstől, sem attól, hogy viharként rád törnek a bűnösök. Mert az ÚRban bizakodhatsz, és ő megőrzi lábad a csapdától.” Vö. A. R. C. LEANNEY, *The Letters of Peter and Jude*, CBC, Cambridge, University Press, 1967, 43.

szervedni hitükért. Végző soron az ilyen magatartásuk is lehet jó példa férjeik számára, hogy végül ők is elfogadják Krisztust Megváltójuknak.

7. vers

Az apostol nemcsak a keresztyén nőket, hanem a férfiakat (ἄνδρες) is arra buzdítja, hogy szép családi életre törekedjenek. Ez az intelem főleg az ő feleségeikhez való viszonyulásukra vonatkozik. Az együttélésben (συνοικέω) megértően viselkedjenek velük szemben, ne az erő jogán, hanem abban a tudatban, hogy ők is örökösársak (συγκληρονόμος) az élet kegyelmében. Ezért adják meg nekik a tiszteletet (τιμῆ) – talán nemcsak időnként, nemcsak otthon, hanem mindenütt, ahol erre lehetőség van. Bizonyára az ókori világban ez eléggé bátor igény volt, amit a keresztyén egyház preferálni kezdett.⁹ De Isten családjában egyformák vagyunk – ezt az ókori keresztyén férfiaknak is tanulniuk kellett. Annál inkább, mert a rendezetlen vagy békétlen családi élet akadályt jelenthet a férfiak számára, hogy tiszta szívvel imádkozzanak.

---

⁹ Vö. pl. még Ef 5,25 és Kol 3,19.

Prédikációvázlat

1. Ékességeink

Hány és hány ember szeretne mások előtt olyan díszekben tündökölni, amelyek csak kölcsöndíszek. Pedig nem jó idegen tollakkal ékeskedni. A keresztyéneknek sem. Nem jó másnak a szépségét, eredményeit magunknak tulajdonítani. És nem jó olyan dolgokat ékességnek állítani, ami mögött üresség vagy rútság van. Mindenkinek lehet természetes szépsége és ékessége: az, amit az Úrtól kapott.

A belső csendes szív, a szív elrejtett embere. Igaz, mutatványokhoz ez nem elég. De nem is kellene. Hitünk és szeretetünk, vagy az Úrtól kapott lelki ajándékaink (karizmáink) nem kiállítási tárgyak, hanem eszközök az Úr szolgálatában. Minél rejtettebb, annál láthatóbb, és minél csendesebb annál, beszédesebb.

2. A tiszteletadás

A tisztelet minden ember számára érték. Kevés jut igazán belőle az embereknek, mert inkább követelik, mint megadják. Pedig nem keménivaluta, nem adják-veszik pénzért. Csak a szereteten és jóindulaton múlik, hogy megajándékozunk-e vele valakit. Főleg azokat, akikkel együtt élünk, vagy akikkel naponta találkozunk. Elég lenne egy szó, egy köszönés, egy mosoly vagy kedves mozdulat. Mi fékezi az embereket, hogy ezt ne tegyék? Talán a hatalomvágy, a tekintélyőrzés, az irigység vagy lenézés. A meg nem adott tisztelet nemcsak azt károsítja, akinek nem adtuk meg, hanem azt is szegényíti, aki adósa maradt vele. Adjuk meg tehát mindenkinek azt, amivel tartozunk: akinek tisztelettel, tiszteletet... Csak hát, ha nem volna ez ilyen nehéz...

3. Imádkozni akadály nélkül

Imádkozni lehet sokféleképpen. De nem minden imádság, amit az emberek annak hisznek, valóban imádság is: őszinte beszélgetés az Istennel. Ha valaki mögött békétlen családi élet van, megsértett emberek, megalázott rokonok vagy ignorált/lenézett testvérek - az ilyen ember imádságát nehéz Isten előtt kedvesnek elképzelni. Pedig Isten előtt nincs személyválogatás. Ezért Isten előtt nem lehet előhuzakodni származással, ranggal, előkelőséggel vagy sikerekkel. Csak a szeretet és őszinte ragaszkodás jelenthet „jó pozíciót” az Úr előtt. Csak azt kérhetjük az Úrtól, amit másoknak is szívesen megadunk, vagy szívből kívánunk – még ha ez sokkal több, mint amit mi kaphatnánk. De az Úr sokkal többet tud adni, mint amit kérnénk, vagy kívánánk – másoknak, és magunknak is.